

„Lieveling.... het is nacht, het stormt.... Hoor de regen tegen de ruiten slaan.... Dat alles werkt op je in, je bent overspannen.... Morgen zul je er anders over denken.”

„Ik geloof het niet, Huib. Ik loop er al zoo lang mee rond. Ik ben zoo blij dat.... dat 'k het nu ook eindelijk maar gezegd heb. Het is mijn natuur nu eenmaal, helpen, verzorgen.... Ik moet er heen! Ik moet, ik móet er heen!”

VIII

Ver in het najaar van negentienzestien. Na onrustige, donkere weken van stormen en stortbuien plotsling een heldere, vreemd-stille dag, als een rustpoos, een wachting. Huib was zijn huis uitgelopen, in den ochtend al, door nieuwe, scherpsteenige straten, het drassige Vondelpark; dan den Amstelveenschen weg op. Het drong niet volledig tot hem door, waar hij liep; doelloos bleef hij zich bewegen, zijn voeten voor zich uit gooien, rondkijkende intusschen, en genietende ook wel min of meer — ondanks de sombere wereld in zijn binnenste — van hellen zonneschijn en luchtige ruimten, de weêr zoo wijdgeopende oneindigheid. Hij schokte zich telkens recht-op en tuurde naar boven, tusschen de bijna ontbladerde boomkruinen door, naar verre wolken, den nog oneindig dieperen hemel daarachter. Hij was moe en dof in zijn hoofd. Het bracht hem in gedachte-loos contact met de omringende wereld.

Verwonderlijk scheen het hem zelf soms, iets hatelijk dreinerigs, ja bijna wreeds, tegenover de afwezige Pauline, maar juist nu zij weg was werkte hij minder, liep vaker zijn vreemd holle huis uit, zwierf door de straten der stad of langs buitenwegen, zat bij kennissen of in een café — onrustig, ongedurig. Ergens in de wereld was iets dat hem voortjoeg. De muren van zijn leege kamers bestaarden, beklemden hem. De geluiden waren er veranderd, eenzaam en onheilspellend geworden. Ook moest er, daar in dat huis, op van allerlei het oog gehouden worden. Bertje geholpen en nagegaan, het dienstmeisje gecontroleerd, gezorgd voor brandstof en voor de distributiekarten — een felle, tot-nog-toe ongekennde inspanning kostte het hem, zijn hoofd bij dat soort van dingen te houden. Zijn afkeer ervan werd hem haast een obsessie. Sombor gestemd, verstrooid of peinzig, had hij bijna voortdurend met een gevoel van moeheid te kampen — een onoverwinnelijke moeheid.... Forceeren moest hij, al te vaak tegenwoordig, ook zijn litteraire werk. Een karwei scheen het te worden soms.

Maar.... was het dan, in zijn thans zoo plotseling afgebroken levensperiode — drie jaren van diep en verhevigd leven: geluk en ontsteltenis — 't háár bij-zich-weten-en-voelen alléén geweest, 't geen hem de kracht en de rust gaf, de concentratie tot produceeren?